

**تحلیلی تقنینی و نظارتی بر اجرایی‌سازی اجزاء «۲» و
«۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل
کشور (حداقل حکم حقوق و حداقل حقوق بازنشستگان،
وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی)**

شماره مسلسل: ۱۸۹۰۱
کد موضوعی: ۲۹۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: تحلیلی تقنینی و نظارتی بر اجرایی‌سازی اجزاء «۲» و «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (حداقل حکم حقوق و حداقل حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی)

نام دفتر: مطالعات مدیریت (گروه منابع انسانی و امور استخدامی)

مدیر مطالعه: سیدمجتبی شهرآئینی

تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی

ناظران علمی: مهدی عبدالحمید، محمد عبدالحسین‌زاده، رسول رضایی (ناظر علمی خارج از مرکز)

اظهار نظر کنندگان: سیدمحسن میرباقری، علی صابری دمنه (دفتر مطالعات حقوقی)، روح‌اله

هنرور (اظهار نظر کننده خارج از مرکز)

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. نظام حقوق و مزایای بازنشستگان
۲. حداقل حکم حقوق بازنشستگان
۳. قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور
۴. ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر
۵. عدالت‌محوری در نظام پرداخت

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۲/۱۱

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده.....	۱
خلاصه مدیریتی.....	۱
مقدمه.....	۲
۱. پیشینه قوانین و مقررات حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی.....	۳
۱-۱. حداقل حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر حقوق‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی.....	۵
۱-۲. حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی.....	۶
۲. تحلیلی تقنینی و نظارتی بر اجرایی‌سازی اجزاء «۲» و «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور.....	۸
جمع‌بندی.....	۱۲
منابع و مأخذ.....	۱۳

فهرست جداول

جدول ۱. انواع حداقل حقوق‌ها در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت.....	۴
جدول ۲. میزان حداقل حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر حقوق‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی (مبالغ به ریال).....	۶
جدول ۳. میزان حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در سال‌های اخیر (مبالغ به ریال).....	۷
جدول ۴. اجزاء «۲» و «۳» قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری.....	۱۰

تحلیلی تقنینی و نظارتی بر اجرایی‌سازی اجزاء «۲» و «۴»
بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور
(حداقل حکم حقوق و حداقل حقوق بازنشستگان،
وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی)

چکیده

سازوکار تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در قانون بودجه سال ۱۴۰۲، موجب پیدایش انواع متکثری از این حداقل حقوق شده و از این رو واجد ایراداتی ناظر بر مغایرت با بندهای نهم و دهم اصل سوم قانون اساسی، مبنی بر ایجاد نظام اداری صحیح و رفع تبعیضات ناروا، و بند «۶» سیاست‌های کلی نظام اداری، مبنی بر رعایت عدالت در نظام پرداخت و جبران خدمات، است. از سوی دیگر این حداقل حقوق در تصویب‌نامه هیأت‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، به میزان هفتاد میلیون و هشتصد هزار (۷۰,۸۰۰,۰۰۰) ریال تعیین شده که این موضوع هر چند مغایر با حکم قانونی جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور ارزیابی نمی‌شود، اما می‌تواند موجب بروز ابهاماتی در تعیین این حداقل حقوق در سال‌های آتی گردد. براین اساس پیشنهاد می‌شود به‌منظور رفع ایرادات جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲، اصلاح این جزء در قالب لایحه در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار گیرد.

خلاصه مدیریتی

سازوکار تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، موجب پیدایش انواع متکثری از این حداقل حقوق گردید. براین اساس هر چند این حداقل حقوق در سال ۱۴۰۲، کمتر از هفتاد میلیون و هشتصد هزار (۷۰,۸۰۰,۰۰۰) ریال نخواهد بود، اما با توجه به شرایط گروه‌های مختلف بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی کشور می‌تواند به میزان مبالغ بالاتری نیز در نظر گرفته شود. از این رو سازوکار یادشده در خصوص تعیین حداقل حقوق مذکور، واجد ایراداتی ناظر بر مغایرت با بندهای نهم و دهم اصل سوم قانون اساسی، مبنی بر ایجاد نظام اداری صحیح و رفع تبعیضات ناروا، و بند «۶» سیاست‌های کلی نظام اداری، مبنی بر رعایت عدالت در نظام پرداخت و جبران خدمات، است. از سوی دیگر حداقل حکم

حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در بند «۷» تصویب‌نامه هیأت‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، به میزان هفتاد میلیون و هشتصد هزار (۷۰,۸۰۰,۰۰۰) ریال تعیین شده که این موضوع نیز هر چند مغایر با حکم قانونی جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور ارزیابی نمی‌شود، اما می‌تواند موجب بروز ابهاماتی در تعیین این حداقل حقوق در سال‌های آتی گردد. همچنین این مسئله می‌تواند موجب بروز نارضایتی و ایجاد مطالبه برای بازنشستگی گردد که در شرایط مشابه از حداقل حقوق‌های متفاوتی برخوردار هستند. براین اساس پیشنهاد می‌شود به منظور رفع ایرادات جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲، اصلاح این جزء در قالب لایحه در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار گیرد.

به موجب جزء «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور حداقل حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی به میزان بیست درصد (۰/۲۰) افزایش می‌یابد. براین اساس در بند «۵» تصویب‌نامه هیأت‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، این حداقل حقوق با بیست درصد (۰/۲۰) افزایش نسبت به سال ۱۴۰۱، به میزان بیست و نه میلیون و ششصد و پنجاه و هشت هزار (۲۹,۶۵۸,۰۰۰) ریال تعیین شده است. بنابراین در بند «۵» تصویب‌نامه یادشده، حکم قانونی جزء «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، در این خصوص رعایت شده است.

مقدمه

یکی از ملزومات استقرار نظام عادلانه پرداخت، به مثابه یکی از مهمترین زیرساخت‌های شکل‌گیری نظام اداری صحیح^۱، در نظر داشتن سازوکارهای حمایتی از اقشار ضعیف حقوق‌بگیر به منظور تأمین حداقل نیازهای اساسی کارکنان و بازنشستگان دولت است. در این امتداد در مقدمه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، رفع نیازهای ضروری همه افراد برعهده حکومت اسلامی قرار گرفته و در بند یک اصل چهل و سوم نیز، یکی از ضوابط اقتصاد، تأمین نیازهای اساسی (مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده) برای همه در نظر گرفته شده است. همچنین در جزء «۵» بند «۵» سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی بر ضرورت حفظ قدرت خرید اقشار ضعیف کارکنان و بازنشستگان دولت و در بند «۶» سیاست‌های کلی نظام اداری بر رعایت عدالت در نظام

۱. موضوع بند دهم اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

پرداخت و جبران خدمات با توجه به تأمین حداقل معیشت تأکید شده است.^۱ براین اساس در سال‌های اخیر در بند «الف» تبصره «۱۲» قوانین بودجه سنواتی، به‌منظور حمایت بیشتر از اقشار ضعیف حقوق‌بگیر کارکنان و بازنشستگان دولت، مبالغی به‌عنوان حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه برای کارکنان و حداقل حکم حقوق برای بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در نظر گرفته شده است. در این امتداد گزارش حاضر پس از بررسی پیشینه قوانین و مقررات ناظر بر تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی، به ارائه تحلیلی تقنینی و نظارتی در خصوص نحوه اجرایی‌سازی اجزاء «۲» و «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور پرداخته و همچنین پیشنهادهایی به‌منظور اصلاح وضعیت مذکور ارائه کرده است.

۱. پیشینه قوانین و مقررات حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی

در شرایط کنونی، در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت، انواع گوناگونی از حداقل حقوق‌ها وجود دارند که هر یک از آن‌ها نقش و کارکرد خاصی در نظام پرداخت کشور ایفا می‌نمایند. براین اساس در جدول ۱، انواع حداقل حقوق‌ها در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت در شرایط کنونی نشان داده شده است.

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی سیاست‌های حمایتی از اقشار ضعیف حقوق‌بگیر دولت و ارائه راهکارهایی برای حفظ قدرت خرید این اقشار (موضوع جزء «۵» بند (۵) سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی). شماره مسلسل: ۱۸۷۹۷.

جدول ۱. انواع حداقل حقوق‌ها در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت

ردیف	عنوان حداقل حقوق	مبنای قانونی شکل‌گیری در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان کشور
۱	حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت	قوانین بودجه سنواتی (جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور ^۱)
۲	حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی	قوانین بودجه سنواتی (جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور ^۲)
۳	حداقل حقوق ثابت و مزایای مستمر مشمولین قانون مدیریت خدمات کشوری	ماده «۷۶» قانون مدیریت خدمات کشوری ^۳
۴	حداقل حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر حقوق‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی	ماده «۷۶» قانون مدیریت خدمات کشوری
۵	حداقل حقوق کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت
۶	حداقل حقوق و مزایای مشمولین قانون کار ^۴	ماده «۴۱» قانون کار ^۵

۱. ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر به میزان بیست درصد (۲۰٪) نسبت به سال ۱۴۰۱ افزایش می‌یابد. حداقل حکم کارگزینی سال ۱۴۰۲ حقوق‌بگیران معادل (۱/۳) برابر حداقل حکم کارگزینی حقوق‌بگیران سال ۱۴۰۱ موضوع جزء (۱) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور با اعمال امتیازات جزء (۱) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری مصوب ۱۴۰۱/۸/۸ خواهد بود. حکم این جزء شامل کارکنان رسمی، پیمانی و مبلغ قرارداد منعقد ماهانه برای کارکنان قرارداد کار معین (مشخص) و کارکنان طرح خدمت پزشکیان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشد.

تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، تفاوت تطبیق موضوع جزء (۱) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور و تفاوت تطبیق موضوع بند «ی» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور در حکم حقوق، بدون تغییر باقی می‌ماند.

۲. حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی، به میزان بیست درصد (۲۰٪) نسبت به آخرین حکم حقوق سال ۱۴۰۱ افزایش می‌یابد. حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی مذکور در سال ۱۴۰۲ معادل (۱/۳) برابر حداقل حکم حقوق سال ۱۴۰۱، موضوع جزء (۲) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور با اعمال افزایش جزء (۲) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری خواهد بود.

۳. حداقل و حداکثر حقوق و مزایای مستمر شاغلین، حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول این قانون و سایر حقوق‌بگیران دستگاه‌های اجرایی و صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی هر سال با پیشنهاد سازمان به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۴. با توجه به اینکه مطابق گزارش سازمان اداری و استخدامی کشور (۱۴۰۱) بیش از ۱۰۵ هزار نیروی کارگری در دستگاه‌های اجرایی کشور تا پایان سال ۱۴۰۰ بکارگیری شده‌اند، بنابراین حداقل حقوق و مزایای مشمولین قانون کار در نظام جبران خدمات کارکنان بخش دولتی نیز حائز اهمیت است.

۵. شورای عالی کار همه ساله موظف است، میزان حداقل مزد کارگران را برای نقاط مختلف کشور و یا صنایع مختلف با توجه به معیارهای ذیل تعیین نماید:

- حداقل مزد کارگران با توجه به درصد تورمی که از طرف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌شود.
- حداقل مزد بدون آن که مشخصات جسمی و روحی کارگران و ویژگی‌های کار محول شده را مورد توجه قرار دهد باید به اندازه‌ای باشد تا زندگی یک خانواده، که تعداد متوسط آن توسط مراجع رسمی اعلام می‌شود را تأمین نماید.
- تبصره - کارفرمایان موظفند که در ازای انجام کار در ساعات تعیین شده قانونی به هیچ کارگری کمتر از حداقل مزد تعیین شده جدید پرداخت نمایند و در صورت تخلف ضامن تادیه مابه‌التفاوت مزد پرداخت شده و حداقل مزد جدید می‌باشد.

ردیف	عنوان حداقل حقوق	مبنای قانونی شکل‌گیری در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان کشور
۷	حداقل حکم کارگزینی کارکنان نیروهای مسلح	قوانین بودجه سنواتی (جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور) و تبصره «۳» ماده «۱۱۷» قانون مدیریت خدمات کشوری ^۱
۸	حداقل حقوق ثابت و مزایای مستمر کارکنان نیروهای مسلح	ماده «۷۶» و تبصره «۳» ماده «۱۱۷» قانون مدیریت خدمات کشوری
۹	حداقل حقوق سربازان وظیفه	قوانین بودجه سنواتی (جزء «۷» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور) ^۲

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، از انواع حداقل حقوق‌های فوق‌الذکر، دو مورد از آن‌ها به طور مستقیم به بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرائی مربوط است که در ادامه با تفصیل بیشتری به تبیین آن‌ها پرداخته خواهد شد.

۱-۱. حداقل حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر حقوق‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرائی

براساس ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری حداقل حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول این قانون و سایر حقوق‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرائی هر ساله با پیشنهاد سازمان آداری و استخدامی کشور^۱ به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. شایان ذکر است که این حداقل حقوق، معادل حداقل حقوق ثابت و فوق‌العاده‌های مستمر^۲ کارکنان شاغل مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری، در نظر گرفته می‌شود. براین اساس در جدول ۲ میزان مبالغ حداقل حقوق فوق‌الذکر، و مستند مقررات ناظر بر تعیین آن، در سال‌های اخیر نشان داده شده است.

۱. در صورت موافقت فرماندهی کل قوا برای برخورداری کارکنان نیروهای مسلح از مقررات فصل دهم و سیزدهم این قانون، حداقل و حداکثر دریافتی آنان با رعایت مقررات ماده (۱۲۶) قانون آجا، امتیازات متعلقه به شغل و شاغل باتوجه به کیفیت خاص خدمتی در نیروهای مسلح با ضرب (۱/۲) محاسبه و پرداخت می‌گردد.
 ۲. در اجرای ماده (۴۹) قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۷/۲۹، در سقف اعتبارات مصوب مربوط دستگاه‌های ذیربط حداقل دریافتی ماهانه سربازان وظیفه مجرد مشغول در مناطق غیرعملیاتی معادل شصت درصد (۶۰٪) حداقل دریافتی پایور، حداقل دریافتی ماهانه سربازان وظیفه مجرد مشغول در مناطق عملیاتی معادل هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) حداقل دریافتی پایور و حداقل دریافتی ماهانه سربازان وظیفه متأهل بدون فرزند معادل نود درصد (۹۰٪) حداقل دریافتی پایور میباشد.
 ۳. براساس تبصره ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری فوق‌العاده ایثارگری، موضوع بند (۲) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، فوق‌العاده سختی‌کار و کار در محیط‌های غیرمتعارف، موضوع بند (۳) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری و فوق‌العاده شغل، موضوع بند (۵) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری فوق‌العاده مستمر در نظر گرفته می‌شوند.

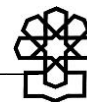
جدول ۲. میزان حداقل حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر حقوق‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی (مبالغ به ریال)

ردیف	سال	حداقل حقوق بازنشستگان دولت	مستند مقررات
۱	۱۳۹۷	۱۱,۲۳۰,۰۰۰	تصویب‌نامه هیأت‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۳۹۷ مورخ ۱۳۹۷/۲/۵ - شماره ۱۴۸۹۶/ت/۵۵۵۳۱۳هـ
۲	۱۳۹۸	۱۵,۶۳۰,۰۰۰	تصویب‌نامه هیأت‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۳۹۸ مورخ ۱۳۹۸/۱/۲۸ - شماره ۸۷۲۴/ت/۵۶۴۸۵هـ
۳	۱۳۹۹	۱۷,۹۷۴,۵۰۰	تصویب‌نامه هیأت‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۳۹۹ مورخ ۱۳۹۹/۱/۲۰ - شماره ۳۷۱۸/ت/۵۷۵۹۳هـ
۴	۱۴۰۰	۲۲,۴۶۸,۰۰۰	تصویب‌نامه هیأت‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۰ مورخ ۱۴۰۰/۲/۲۵ - شماره ۸۰۱۳/ت/۵۸۷۰۸هـ
۵	۱۴۰۱	۲۴,۷۱۵,۰۰۰	تصویب‌نامه هیأت‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۱ مورخ ۱۴۰۱/۲/۱۱ - شماره ۲۱۴۸۷/ت/۵۹۸۲۶هـ
۶	۱۴۰۲	۲۹,۶۵۸,۰۰۰	تصویب‌نامه هیأت‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲ مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۵ - شماره ۳۶۰۷/ت/۶۱۱۲۴هـ

همانطور که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود، حداقل حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر حقوق‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۴۰۲، با بیست درصد (۲۰٪) افزایش، به میزان بیست و نه میلیون و ششصد و پنجاه و هشت هزار (۲۹,۶۵۸,۰۰۰) ریال تعیین شده است.^۱

۱-۲. حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی از سال ۱۳۹۹ به بعد، علاوه بر مفهوم حداقل حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر حقوق‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی، در قوانین

۱. شایان ذکر است افزایش بیست درصد (۲۰٪) حداقل حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر حقوق‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۴۰۲، در جزء «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور نیز مورد تصریح قرار گرفته است.

بودجه سنواتی با هدف حمایت بیشتر از طبقات ضعیف حقوق‌بگیر، مفهوم دیگری تحت عنوان حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی وارد مفاهیم و واژگان نظام حقوق و مزایای بخش عمومی گردید.^۱ شایان ذکر است که این حداقل حقوق، متناظر با حداقل حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه کارکنان دولت در نظر گرفته می‌شود. براین اساس در جدول ۳ میزان مبالغ حداقل حقوق فوق‌الذکر، و مستند قانونی تعیین آن، در سال‌های اخیر نشان داده شده است.

جدول ۳. میزان حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در سال‌های اخیر (مبالغ به ریال)

ردیف	مستند قانونی	حداقل حکم حقوق بازنشستگان	منتخب متن احکام قانونی مرتبط
۱	جزء (۱-۱) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور	۲۸,۰۰۰,۰۰۰	پس از اعمال افزایش ضریب حقوق به میزان پانزده درصد (۰/۱۵) برای گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر از قبیل هیأت علمی، قضات و کارکنان کشوری و لشکری شاغل در تمام دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی و حقوق بازنشستگان ترتیبی اتخاذ نماید که با عنوان تفاوت تطبیق موضوع ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری، مجموع مبلغ مندرج در حکم کارگزینی (برای کارکنان رسمی و پیمانی) و قرارداد ماهانه (برای کارکنان قرارداد کار معین و کار مشخص و طرحی) به نسبت مدت کارکرد و حکم حقوق بازنشستگان متناسب سنوات خدمت قابل قبول از بیست و هشت میلیون (۲۸,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد.
۲	جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور	۳۵,۰۰۰,۰۰۰	پس از اعمال افزایش ضریب ریالی حقوق برای گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر موضوع جزء (۱) این بند و معادل افزایش ضریب ریالی برای افزایش حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران، مجموع مبلغ مندرج در حکم کارگزینی برای کارکنان رسمی و پیمانی و مبلغ قرارداد منعقد ماهانه برای کارکنان قرارداد کار معین (مشخص) و کارکنان طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نسبت مدت کارکرد و حکم حقوق بازنشستگان متناسب سنوات خدمت قابل قبول، از سی و پنج میلیون (۳۵,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد.
۳	جزء (۲) بند (الف) تبصره	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی سیاست‌های حمایتی از اقشار ضعیف حقوق‌بگیر دولت و ارائه راهکارهایی برای حفظ قدرت خرید این اقشار (موضوع جزء «۵» بند (۵) سیاست‌های کلی تامین اجتماعی). شماره مسلسل: ۱۸۷۹۷.

وابسته به دستگاه‌های اجرائی، ده درصد (۱۰٪) افزایش می‌یابد به نحوی که پس از اعمال این افزایش، حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی مذکور، متناسب با سنوات خدمت قابل قبول، از پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد.		(۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور	
(۱) فاقد بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور کسر نمی‌شود.	افزایش‌های ناشی از اعمال این قانون + ۵۰,۰۰۰,۰۰۰	بند (۱۰) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری	۴
حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرائی، به میزان بیست درصد (۲۰٪) نسبت به آخرین حکم حقوق سال ۱۴۰۱ افزایش می‌یابد. حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی مذکور در سال ۱۴۰۲ معادل (۱/۲) برابر حداقل حکم حقوق سال ۱۴۰۱، موضوع جزء (۲) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور با اعمال افزایش جزء (۲) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری خواهد بود.	۱.۲ * (افزایش‌های ناشی از اعمال جزء «۲» قانون ترمیم حقوق + ۵۰,۰۰۰,۰۰۰)	جزء (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور	۵

۲. تحلیلی تقنینی و نظارتی بر اجرایی‌سازی اجزاء «۲» و «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور

نظارت مؤثر بر اجرای صحیح قوانین، یکی از کارکردهای مهم قوه مقننه محسوب شده و نقشی کلیدی در ارتقاء کارآمدی و اثربخشی مجلس شورای اسلامی برعهده دارد.^۲ براین اساس قوه مقننه از ظرفیت‌های نظارتی متعددی نظیر تذکر شفاهی و کتبی، سؤال و استیضاح، تحقیق و تفحص، رأی اعتماد، نظارت

۱. شایان ذکر است در جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور مبلغ حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی به میزان شصت و سه میلیون (۶۳,۰۰۰,۰۰۰) ریال در نظر گرفته شده بود.
 ۲. مرکز پژوهش‌های مجلس (۱۴۰۱). تحلیل نظارتی بر اجرایی‌سازی ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و بند (الف) تبصره (۲۰) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ (سامانه‌های ثبت حقوق و مزایا و پایگاه اطلاعات کارکنان نظام اداری (پاکنا)). شماره مسلسل: ۱۸۳۵۸.

رئیس مجلس بر مقررات و... برخوردار است.^۱ در این امتداد در بخش حاضر به تحلیل و بررسی تقنینی و نظارتی اجرایی سازی اجزاء «۲» و «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور پرداخته شده و در نهایت پیشنهادهای به منظور اصلاح وضعیت موجود مطرح شده است.

همانطور که در جدول ۳ اشاره شد، به موجب جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرائی، به میزان بیست درصد (۲۰٪) نسبت به آخرین حکم حقوق سال ۱۴۰۱ افزایش یافته و همچنین حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۴۰۲، معادل (۱/۲) برابر حداقل حکم حقوق سال ۱۴۰۱، موضوع جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، با اعمال افزایش جزء «۲» قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری تعیین شده است. این در حالی است که آخرین حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرائی در سال ۱۴۰۱، متأثر از سه سازوکار افزایش حقوق در قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری است، که به موجب جزء «۱۰» این قانون^۲ مازاد بر حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرائی در سال ۱۴۰۱، موضوع جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، قابل پرداخت است. شایان ذکر است که سه سازوکار یادشده در بخش‌های «۱-۲» و «۲-۲» جزء «۲» و جزء «۳» قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری مطرح شده است. بر این اساس در جدول ۴، اجزاء یادشده در قانون اخیرالذکر نشان داده شده است.

۱. پایگاه اطلاع‌رسانی مجلس شورای اسلامی (<https://www.parliran.ir>)

۲. افزایش‌های ناشی از اجرای این قانون از مابه‌التفاوت موضوع جزء «۱» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور کسر نمی‌شود.

جدول ۴. اجزاء «۲» و «۳» قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم

حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری

متن قانونی	مستند قانونی
حقوق مشمولان جزء (۲) بند «الف» تبصره (۱۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور شامل بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی، مبلغ نه میلیون (۹,۰۰۰,۰۰۰) ریال افزایش می‌یابد.	بخش «۱-۲» جزء «۲»
تبصره - افرادی که پس از اجرای این قانون بازنشسته می‌شوند، در صورتی که در محاسبه حقوق بازنشستگی آنان، تأثیر میزان ریالی افزایش مذکور در بند (۱) ماده‌واحد این قانون کمتر از افزایش ناشی از این جزء برای بازنشسته هم طبقه و دستگاه مشابه به‌علاوه افزایش سنواتی گردد، تا سقف مذکور مبلغ ترمیم را دریافت می‌نمایند.	
علاوه بر مبلغ افزایش مندرج در جزء (۱-۲) ماده‌واحد این قانون، حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی، پنج درصد (۵٪) نسبت به حکم حقوقی شهریور سال ۱۴۰۱ افزایش می‌یابد.	بخش «۲-۲» جزء «۲»
در اجرای ماده (۱۶) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مصوب ۱۴۰۰/۷/۲۴، حق عائله مندی و کمک هزینه اولاد تمامی گروه‌های مختلف حقوق بگیر در دستگاه‌های مذکور در ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی ایران (به استثنای مشمولان قانون کار) از قبیل کارکنان کشوری و لشکری، اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات و بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مستمری‌بگیران صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی، به ترتیب به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) و صد درصد (۱۰۰٪) افزایش می‌یابد. مبلغ ریالی حق عائله‌مندی و کمک هزینه اولاد مشمولان قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت، همسان با مشمولان قانون مدیریت خدمات کشوری افزایش می‌یابد.	جزء «۳»

براساس توضیحات مطرح شده، اعمال افزایش‌های ناشی از جزء «۳» قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری در حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی و همچنین اعمال بخش (۲-۲) جزء (۲) این قانون در تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۴۰۲، منجر به پیدایش انواع متکثری از این حداقل حقوق شده است. مطابق بررسی‌های انجام شده میزان حداقل مذکور برای گروه‌های مختلف بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی مشمول این قانون، از هفتاد میلیون و هشتصد هزار (۷۰,۸۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نخواهد بود. براین اساس سازوکار تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، به لحاظ کارشناسی واجد ایراداتی است که

در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس در خصوص بررسی مصوبات کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور^۱ پیرامون این موضوع نیز به آن پرداخته شده است.^۲

حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در بند «۷» تصویب‌نامه هیأت‌وزیران در خصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۵ با شماره ۳۶۰۷/ت/۶۱۱۲۴ هـ به میزان هفتاد میلیون و هشتصد هزار (۷۰,۸۰۰,۰۰۰) ریال تعیین شده است. براین اساس و با توجه به توضیحات مطرح شده هر چند این موضوع مغایر با حکم قانونی جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور ارزیابی نمی‌شود، اما می‌تواند موجب بروز ابهاماتی در تعیین این حداقل حقوق در سال‌های آتی گردد. همچنین این مسئله می‌تواند موجب بروز نارضایتی و ایجاد مطالبه برای بازنشستگی گردد که در شرایط مشابه از حداقل حقوق‌های متفاوتی برخوردار هستند. بنابراین پیشنهاد می‌شود به منظور رفع ایرادات جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ ناظر بر مغایرت با بندهای نهم^۴ و دهم^۵ اصل سوم قانون اساسی، مبنی بر ایجاد نظام اداری صحیح و رفع تبعیضات ناروا، و بند «۶» سیاست‌های کلی نظام اداری^۶، مبنی بر رعایت عدالت در نظام پرداخت و جبران خدمات، اصلاح این جزء در قالب لایحه در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار گیرد.

به موجب جزء «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور^۷ حداقل حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی به میزان بیست درصد (۲۰٪) افزایش می‌یابد. در این امتداد در بند «۵» تصویب‌نامه هیأت‌وزیران در خصوص

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). بررسی مصوبات کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۵): ارزیابی شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت. شماره مسلسل: ۱۸۸۲۹.

۲. در این گزارش آمده است که: «همان‌طور که در جدول ۷ ملاحظه می‌شود، اعمال بخش (۲-۲) جزء (۲) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری، در تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، منجر به پیدایش انواع متکثری از حداقل حکم حقوق بازنشستگان خواهد شد. همچنین کارکنانی که در سال ۱۴۰۲ بازنشسته می‌شوند از تأثیر بخش (۲-۲) جزء (۲) در تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگی خود بی‌بهره خواهند بود. براین اساس سازوکار تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگان در جزء (۲) بند (الف) تبصره (۱۲) گزارش کمیسیون تلفیق بودجه سال ۱۴۰۲، مغایر بندهای نهم و دهم اصل سوم قانون اساسی، مبنی بر رفع تبعیض ناروا و ایجاد نظام اداری صحیح است. بنابراین پیشنهاد می‌شود حداقل حکم حقوق بازنشستگان در سال ۱۴۰۲، براساس مبنای در نظر گرفته شده در گزارش کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، به صورت یک عدد کاملاً مشخص و شفاف در جزء مذکور درج گردد. براساس مبنای مذکور، حداقل حکم حقوق بازنشستگان به میزان هفتاد و هشتصد هزار (۷۰,۸۰۰,۰۰۰) ریال پیشنهاد می‌شود.»

۳. حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی، بیست درصد (۲۰٪) نسبت به آخرین حکم حقوق سال ۱۴۰۱ افزایش می‌یابد به نحوی که پس از اعمال این افزایش، حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی مذکور با اعمال امتیازات جزء (۲) قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری و متناسب با سنوات خدمت قابل قبول به نسبت سی سال خدمت، از هفتاد میلیون و هشتصد هزار (۷۰,۸۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد.

۴. رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی.

۵. ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیر ضرور.

۶. رعایت عدالت در نظام پرداخت و جبران خدمات با تأکید بر عملکرد، توانمندی، جایگاه و ویژگی‌های شغل و شاغل و تأمین حداقل معیشت با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی.

۷. حداقل حقوق و مزایای مستمر شاغلان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و حداقل حقوق سایر حقوق‌بگیران، حداقل حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و سایر صندوق‌های وابسته به دستگاه‌های اجرایی به میزان بیست درصد (۲۰٪) افزایش می‌یابد.

تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۵ با شماره ۶۱۱۲۴/ت/۳۶۰۷ هـ. ق. ح. حداقل حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۴۰۲ با بیست درصد (۲۰٪) افزایش نسبت به سال ۱۴۰۱، به میزان بیست و نه میلیون و ششصد و پنجاه و هشت هزار (۲۹.۶۵۸.۰۰۰) ریال تعیین شده است. بنابراین حکم قانونی جزء «۴» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور در این خصوص رعایت شده است.

جمع‌بندی

عدالت‌محوری در نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت، یکی از ملزومات اساسی تحقق نظام اداری صحیح و رفع تبعیضات ناروا محسوب شده و نقش مهمی در ارتقاء کارآمدی و افزایش بهره‌وری و عملکرد بخش عمومی برعهده دارد.^۲ در این امتداد در شرایط کنونی، قوانین بودجه سنواتی مهمترین موعده مستمر ساماندهی و عادلانه‌سازی سالانه نظام جبران خدمات کارکنان و بازنشستگان دولت محسوب می‌شوند.^۳ این در حالی است که سازوکار در نظر گرفته شده برای تعیین حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، موجب پیدایش انواع متکثری از این حداقل حقوق شده است. بر این اساس هر چند این حداقل حقوق در سال ۱۴۰۲، کمتر از هفتاد میلیون و هشتصد هزار (۷۰.۸۰۰.۰۰۰) ریال خواهد بود، اما با توجه به شرایط گروه‌های مختلف بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی کشور می‌تواند به میزان مبالغ بالاتری نیز در نظر گرفته شود. از این رو سازوکار یادشده در خصوص تعیین حداقل حقوق مذکور، واجد ایراداتی ناظر بر مغایرت با بندهای نهم و دهم اصل سوم قانون اساسی، مبنی بر ایجاد نظام اداری صحیح و رفع تبعیضات ناروا، و بند «۶» سیاست‌های کلی نظام اداری، مبنی بر رعایت عدالت در نظام پرداخت و جبران خدمات، است. از سوی دیگر حداقل حکم حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در بند «۷» تصویب‌نامه هیأت‌وزیران در خصوص تعیین ضریب

۱. حداقل حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر شاغلین موضوع ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری برای کارمندان دستگاه‌های اجرایی مشمول این قانون و سایر مشمولین ماده مذکور به استثنای مشمولین قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت و حداقل حقوق بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و سایر صندوق‌های وابسته به دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۴۰۲ به میزان بیست و نه میلیون و ششصد و پنجاه و هشت هزار (۲۹.۶۵۸.۰۰۰) ریال و حداقل حقوق کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت در سال ۱۴۰۲، به میزان شانزده میلیون و سی و چهار هزار و چهار صد (۱۶.۰۲۴.۴۰۰) ریال تعیین می‌شود.

۲. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). بررسی مصوبات کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۶): ارزیابی حذف ثبات تفاوت‌های تطبیق در حکم حقوق کارکنان (موضوع جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲)). شماره مسلسل: ۱۸۸۵۱.

افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، به میزان هفتاد میلیون و هشتصد هزار (۷۰,۸۰۰,۰۰۰) ریال تعیین شده که این موضوع نیز هر چند مغایر با حکم قانونی جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور ارزیابی نمی‌شود، اما می‌تواند موجب بروز ابهاماتی در تعیین این حداقل حقوق در سال‌های آتی گردد. همچنین این مسئله می‌تواند موجب بروز نارضایتی و ایجاد مطالبه برای بازنشستگانی گردد که در شرایط مشابه از حداقل حقوق‌های متفاوتی برخوردار هستند. براین اساس پیشنهاد می‌شود به‌منظور رفع ایرادات جزء «۲» بند «الف» تبصره «۱۲» قانون بودجه سال ۱۴۰۲، اصلاح این جزء در قالب لایحه در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار گیرد.

منابع و مأخذ

۱. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۶۸.
۲. سیاست‌های کلی نظام اداری، ابلاغی ۱۳۸۹.
۳. سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی، ابلاغی ۱۴۰۱.
۴. قانون مدیریت خدمات کشوری، مصوب ۱۳۸۶.
۵. قانون کار، مصوب ۱۳۶۹.
۶. قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، مصوب ۱۴۰۱.
۷. قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، مصوب ۱۴۰۰.
۸. قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، مصوب ۱۳۹۹.
۹. قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور، مصوب ۱۳۹۸.
۱۰. قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری، مصوب ۱۴۰۱.
۱۱. لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور.
۱۲. تصویب‌نامه هیأت‌وزیران درخصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۲، مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۵ - شماره ۱۴۰۲/۳۶۰۷/ت/۶۱۱۲۴هـ.
۱۳. تصویب‌نامه هیأت‌وزیران درخصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۱، مورخ ۱۴۰۱/۲/۱۱ - شماره ۱۴۰۱/۲۱۴۸۷/ت/۵۹۸۲۶هـ.
۱۴. تصویب‌نامه هیأت‌وزیران درخصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۴۰۰، مورخ ۱۴۰۰/۲/۲۵ - شماره ۱۴۰۰/۸۰۱۳/ت/۵۸۷۰۸هـ.
۱۵. تصویب‌نامه هیأت‌وزیران درخصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۳۹۹، مورخ ۱۳۹۹/۱/۲۰ - شماره ۱۳۹۹/۳۷۱۸/ت/۵۷۵۹۳هـ.
۱۶. تصویب‌نامه هیأت‌وزیران درخصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۳۹۸، مورخ ۱۳۹۸/۱/۲۸ - شماره ۱۳۹۸/۸۷۲۴/ت/۵۶۴۸۵هـ.
۱۷. تصویب‌نامه هیأت‌وزیران درخصوص تعیین ضریب افزایش حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت در سال ۱۳۹۷، مورخ ۱۳۹۷/۲/۵ - شماره ۱۳۹۷/۱۴۸۹۶/ت/۵۵۳۱۳هـ.
۱۸. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی سیاست‌های حمایتی از اقشار ضعیف حقوق‌بگیر دولت

- و ارائه راهکارهایی برای حفظ قدرت خرید این اقشار (موضوع جزء «۵» بند (۵) سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی). شماره مسلسل: ۱۸۷۹۷. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
۱۹. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). بررسی مصوبات کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۵): ارزیابی شیوه افزایش حقوق کارکنان دولت. شماره مسلسل: ۱۸۸۲۹. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
۲۰. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). اظهارنظر کارشناسی درباره طرح «اصلاح ماده (۱۱۷) قانون مدیریت خدمات کشوری». شماره مسلسل: ۱۸۶۸۵. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
۲۱. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). بررسی مصوبات کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۶): ارزیابی حذف ثبات تفاوت‌های تطبیق در حکم حقوق کارکنان (موضوع جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲)). شماره مسلسل: ۱۸۸۵۱. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
۲۲. مرکز پژوهش‌های مجلس. (۱۴۰۱). تحلیل نظارتی بر اجرایی‌سازی ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه و بند (الف) تبصره (۲۰) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ (سامانه‌های ثبت حقوق و مزایا و پایگاه اطلاعات کارکنان نظام اداری (پاکنا)). شماره مسلسل: ۱۸۳۵۸. (تهیه و تدوین: سیدمجتبی شهرآئینی).
۲۳. سازمان اداری و استخدامی کشور. (۱۴۰۱). سال‌نامه آماری نظام اداری کشور سال ۱۴۰۰. (تهیه‌کننده: معاونت حکمرانی الکترونیک و هوشمندسازی نظام اداری، دفتر توسعه حکمرانی داده مینا).
۲۴. پایگاه اطلاع‌رسانی مجلس شورای اسلامی (<https://www.parliran.ir>)

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰؛ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵؛ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir